

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060108

DOM
2020-02-17
Stockholm

Mål nr
M 8279-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-07-02 i mål nr M 1554-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

K.E.

Ombud: Advokat V.F.

Motpart

Bygg- och miljönämnden i Degerfors kommun

SAKEN

Förbud att bedriva jordsorteringsverksamhet m.m. på fastigheten XX i Degerfors kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen p. 1 och 4 i Bygg- och miljönämnden i Degerfors kommuns beslut den 12 juni 2018, dnr M 2018-8.

Dok.Id 1567646

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

K.E. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolen dom och fastställa länsstyrelsens beslut att upphäva punkt 1 och 4 i Bygg- och miljönämnden i Degerfors kommuns beslut.

Bygg- och miljönämnden i Degerfors kommun har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Bygg- och miljönämndens beslut, daterat den 12 juni 2018, är riktat till ”Eriksson Gräv AB” med angivet organisationsnummer NN. Sedan det i Mark- och miljööverdomstolen har uppmärksamats att det angivna organisationsnumret är ett personnummer som tillhör K.E. har Bygg- och miljönämnden förelagts att yttra sig över detta.

Bygg- och miljönämnden har anfört att det i föreläggandet felaktigt har noterats AB (Eriksson Gräv AB). Organisationsnumret ger dock vid handen att föreläggandet är riktat mot K.E. med firma eriksson gräv degerfors.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning:

Ett föreläggande enligt 26 kap. 9 § miljöbalken ska vara riktat till en eller flera namngivna fysiska eller juridiska personer. Det måste av föreläggandet klart framgå vem det är som ska följa det som där anges.

Det nu aktuella föreläggandet är adresserat till Eriksson Gräv AB. Som identitetsbeteckning anges ett organisationsnummer som är detsamma som K.E.s personnummer. Eriksson gräv degerfors är den firma under vilken K.E. driver sin enskilda näringsverksamhet. Eriksson gräv degerfors är dock inte en juridisk person som ett föreläggande kan riktas mot. Något aktiebolag med det

namn som föreläggandet är riktat mot finns inte. Därmed framgår det inte klart vem det är som har att följa föreläggandet. Beslutet med föreläggandet ska därför upphävas i överklagade delar.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg, Roger Wikström och Ralf Järtelius, referent, samt tekniska rådet Kerstin Gustafsson.

Föredragande har varit Malin Blohm.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-07-02
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 1554-19

PARTER

Klagande

Bygg- och miljönämnden i Degerfors kommun

Motpart

Eriksson Gräv Degerfors

Ombud: Advokaten V.F.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Örebro läns beslut av den 5 april 2019 i ärende nr 505-4253-2018, se bilaga 1

SAKEN

Anmälan om miljöfarlig verksamhet (mekanisk bearbetning och sortering av ickefarligt avfall) på fastigheten XX i Degerfors kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver länsstyrelsens beslut av den 5 april 2019 i ärende nr 505-4253-2018 och fastställer nämndens beslut av den 12 juni 2018 (§ 51/2018).

Dok.Id 439845

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänerns borg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se www.vanersborgstingsratt.domstol.se	0521-27 02 80	måndag – fredag 08:00–16:00

BAKGRUND

Bygg- och miljönämnden i Degerfors kommun (nämnden) beslutade den 12 juni 2018 (§ 51/2018), i de överklagade delarna, bl.a. följande.

1. Att med stöd av 2 kap. 6 § miljöbalken, 7 kap. 15 § miljöbalken samt 26 kap. 9 § miljöbalken förbjuda Eriksson Gräv Degerfors att bedriva fortsatt jordsorteringsverksamhet inom fastigheten XX.
2. Att med stöd av 2 kap. 3 och 6 §§ miljöbalken och 26 kap. 9 § miljöbalken förbjuda bolaget att etablera jordsorteringsverksamhet enligt anmälan daterad 2018-03-22 inom fastigheten XX.
4. Den befintliga mellanlagrings- och jordsorteringsverksamhet inom fastigheten XX ska senast två månader efter att beslutet har vunnit laga kraft ha avvecklats och området avstädats.

Länsstyrelsen i Örebro län (länsstyrelsen) beslutade den 5 april 2019 att upphäva nämndens beslut. Nämnden har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Nämnden har yrkat att mark- och miljödomstolen ska fastställa nämndens beslut av den 12 juni 2018, § 51/2018 och har härvid anfört bl.a. följande.

Nämnden har inte vidtagit mer ingripande åtgärder än som behövts i detta enskilda ärende och har under rådande omständigheter agerat korrekt och använt regelverket enligt lagstiftarens intentioner.

I 9 kap. 6 § miljöbalken finns bestämmelser om att regeringen får meddela föreskrifter om att det ska vara förbjudet att utan tillstånd eller anmälan har gjorts bedriva viss miljöfarlig verksamhet.

Enligt 29 kap. 41 § miljöprövningsförordningen (SFS 2013:251) föreligger anmälningsplikt C och verksamhetskod 90.110 gäller för att:

1. Yrkesmässigt återvinna icke farligt avfall genom mekanisk bearbetning, om den tillförda mängden är högst 10 000 ton per kalenderår, eller

2. Genom krossning, siktning eller motsvarande mekanisk bearbetning återvinna avfall för byggnads- eller anläggningsändamål.

Av 7 kap. 15 § miljöbalken framgår att inom strandskyddsområde får inte

1. nya byggnader uppföras,
2. byggnader eller byggnaders användning ändras eller anläggningar eller anordningar utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt,
3. grävningsarbeten eller andra förberedelsearbeten utföras för byggnader eller anläggningar eller anordningar som avses i 1 och 2 eller
4. åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

Eriksson Gräv Degerfors har utan att anmäla verksamheten enligt 9 kap. 6 § miljöbalken under några år bedrivit miljöfarlig verksamhet enligt ovan.

Verksamheten bedrivs dessutom inom strandskyddsområde utan strandskyddsdispens och har därmed bedömts som otillåtlig enligt miljöbalkens bestämmelser. Någon ansökan om strandskyddsdispens har inte inkommit. Något särskilt skäl för strandskyddsdispens anses inte heller föreligga. Nämnden har därför enligt 26 kap. 2 § miljöbalken anmält dessa överträdelser till Polismyndigheten (pkt 3 BMN § 51/18) samt beslutat om förbud och rättelse i samma paragraf.

Nämndens tillsyn ska säkerställa syftet med miljöbalken med dess följdförordningar och föreskrifter. Enligt 26 kap. 1 § miljöbalken ska tillsynsmyndigheten för detta ändamål på eget eller efter anmälan i nödvändig utsträckning kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse.

Att som tillsynsmyndighet använda det sanktionssystem som regelverket förordar i form av polisanmälan och föreläggande om förbud/rättelse rörande icke anmäld

miljöfarlig anmälningspliktig verksamhet lokaliserad olämpligt inom strandskyddsområde kan inte innebära avsteg från proportionalitetsprincipen.

Eriksson Gräv Degerfors har bestritt nämndens yrkande och härvid anfört bl.a. följande.

Nämndens överklagande ska avslås då länsstyrelsen har fattat ett korrekt beslut i det överklagade ärendet. Det föreläggande som nämnden riktat emot Eriksson Gräv Degerfors innebär ett i princip komplett förbud mot fortsatt verksamhet. Att på det sättet helt förbjuda en pågående verksamhet är ett mycket långtgående förfarande som normalt sett inte ska användas annat än i direkta nödfall eller möjligen efter kontinuerliga överträdelser av regler. Nämnden har aldrig övervägt andra alternativ till sitt föreläggande och det verkar man inte ens nu vara beredd att göra. Detta trots att Eriksson Gräv Degerfors klargjort att man är beredd att vidta åtgärder för att minska problemen vid den aktuella platsen.

I ett sådant läge är det uppenbart att det är frågan om ett oproportionerligt föreläggande från nämnden. Regeln i 26 kap. 9 § anger uttryckligen i sitt andra stycke att mer ingripande åtgärder än vad som erfordras inte ska användas. Detta är i grunden en konkretisering av den allmänna principen om proportionalitet och som gäller enligt förvaltningsrättsliga grundsatsen. Och ser man till kommentaren till aktuellt lagrum så klargörs att en utgångspunkt är att förbud mot en verksamhet normalt aldrig ska utfärdas. En tillsynsmyndighet bör istället arbeta med hjälp av förelägganden för att förmå verksamhetsutövaren att tillse att de problem som finns åtgärdas. Och i detta fall har som sagt Eriksson Gräv Degerfors gått med på att tillse att minska problemen som verksamheten medför. Att då de facto förbjuda verksamheten torde vara uppenbart oproportionerligt vilket även länsstyrelsen har kommit fram till i sitt beslut.

Att Degerfors kommun har ett uppdrag att tillse att miljöbalkens bestämmelser följs bestrids inte, det är korrekt. Likaså har kommunen via reglerna i bl.a. 26 kap. miljöbalken möjlighet att agera mot en verksamhetsutövare. Men denna rätt är inte

ovillkorlig och helt upp till Degerfors kommun att avgöra, just 26 kap. 9 § andra stycket, och för den delen dess tredje stycke, är en moderering av tillsynsmyndighetens rätt att agera. Det är en regel som sätter gränser och således en regel som ingen tillsynsmyndighet kan bortse ifrån. Och då Degerfors kommun inte har kunnat klargöra på vilket sätt man förhåller sig till aktuell regel så medför det nämnden anfört i sitt överklagande inget skäl till att ändra länsstyrelsens beslut.

DOMSKÄL

Målet handläggs enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden. Handläggningen är i huvudsak skriftlig. Mark- och miljödomstolens uppgift är att gå igenom materialet för att se om länsstyrelsens avgörande är riktigt. Tillämpliga bestämmelser framgår i huvudsak av länsstyrelsens beslut.

Ur lagkommentaren till 26 kap. 9 § 2 st miljöbalken kan utläsas att kravet på åtgärd ska vara proportionerligt med avseende på å ena sidan det miljömässiga behovet och å andra sidan kostnad och andra olägenheter för verksamhetsutövaren. Vidare ska, enligt Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2001:3), vägas in hur pass sannolikt det är att rättelse kan åstadkommas med mildare styrning än föreläggande. Om det saknas anledning att anta att verksamheten underlåter att vidta behövliga åtgärder ska man inte ta till ett föreläggande. Enligt ett avgörande i Miljööverdomstolen (MÖD:s beslut 2005-12-19 i mål M 1742-02) har tillsynsmyndigheten inför ett beslut om föreläggande att pröva om mindre ingripande åtgärder än förbud kan vara motiverade för att motverka olägenheter.

Vidare framgår av lagkommentaren att när tillsynsmyndigheten efter överväganden bedömer att ett föreläggande utgör den påtryckning som effektivast kan åstadkomma att verksamheten anpassas till balkens regler saknas i regel anledning att ifrågasätta denna bedömning. Någon närmare analys av verksamhetsutövarens motvillighet fordras inte.

I den fråga som nu aktuellt föreläggande avser är avvägningen som kommer till uttryck i 26 kap. 9 § första och andra styckena central. Härvidlag ska viss hänsyn

tas till vad som kan antas i fråga om verksamhetsutövarens villighet att ändå utföra vad som förelagts denne. Det aktuella föreläggandet avser verksamhet som är förbjuden enligt bestämmelsen om strandskydd i 7 kap. 15 § miljöbalken och verksamheten strider mot lokaliseringsregeln i 2 kap. 6 § miljöbalken.

Verksamheten har därtill startats och bedrivits i strid mot anmälningssplikten enligt 9 kap. 5 § miljöbalken och 1 kap. 10 § miljöprövningsförordningen (2013:251). Det faktum att verksamheten i detta fall kommit till stånd på ett sätt som strider mot både strandskyddet och anmälningssplikten för miljöfarliga verksamheter samt att den förelagda åtgärden inte kan utföras utan viss ansträngning och olägenhet för verksamhetsutövaren talar för att ett föreläggande är motiverat. Mark- och miljödomstolen delar därför både nämndens och länsstyrelsens bedömning att det varit befogat att åstadkomma rättelse.

Mot bakgrund av ovanstående och eftersom de åtgärder som föreläggandet avser inte har ifrågasatts finner domstolen att länsstyrelsens beslut ska upphävas. Med upphävande av länsstyrelsens beslut fastställer mark- och miljödomstolen således nämndens beslut av den 12 juni 2018 (§ 51/2018).

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 23 juli 2019.

Christina Olsen Lundh

Joen Morales

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Christina Olsen Lundh, ordförande, och tekniska rådet Joen Morales. Föredragande har varit beredningsjuristen Matilda Karlsson.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.